

091122 Domssöndagen Björn Helgesson

Kristi återkomst

Inget är som att ha en vän. Bekanta kan man ha många, men vännen är en sällsynt och dyrbar ädelsten. Vänskap kan inte befallas fram, den kommer inte ens för att båda vill den. Istället väljer den sina egna vägar. Smärtsam är saken efter vänskap man velat men inte fått eller den vänskap som man förlorat. Jag vill också tro att vänskap är vad som präglar Guds utsträckt hand till människan. En ömsesidig längtan efter kamratskap. På några platser i bibeln beskrivs Relationen mellan Gud och Abraham som just vänskap och så dyker ordet upp igen när Jesus håller sitt avskedstal till lärjungarna. Jag kallar er vänner, säger Jesus till de tolv som följt honom så länge. Jag är förvissad om att det skådande av Gud jag själv hoppas på när jag dör kommer att stavas vänskap.

Vänskapen människor emellan har sina egna spelregler. Den kan bara leva i frihetens och acceptansens rum. Den dag jag börjar villkora vänskap eller kvalitetsbestämma mina vänner kommer jag att förlora dom. Mina vänner får jag ta som dom är. Vi får mötas på de arenor där det är möjligt. Det jag inte gillar får jag släppa. Så är det också med kärlekens vänskap, den i ett parförhållande. Också där får vi ta och ge det som är möjligt. Om jag kräver att få allt jag behöver från min partner eller försöker omforma henne för att hon ska förädlas kommer jag att förlora henne.

Kanske kan jag bara förstå min vänskap med Jesus utifrån mina erfarenheter av mänsklig vänskap. Jag får ta honom sådan han är och han får ta mig sådan jag är, inte utifrån den jag borde vara, inte ens utifrån den jag vill vara. Den jag är.

Samtidigt sitter han där på tronen inte bara som vän utan även som domaren. Jag känner mig kluven. Kan en vän vara domare, en domare som också väljer bort. Livet igenom har jag – som alla andra - blivit bedömd och vägd på våg. Det skedde redan vid småskolans betygsättning. Jag har kvar mitt betyg från första klass. Jag kan minnas minnas anställningsintervjuer, när vi med dunkande hjärta frågat chans på en flicka eller pojke och utvecklingssamtal med chefer. För att inte tala om det sociala livets öppna eller dolda domstolar. Så sitter också Jesus där på domarstolen. Vännen. Källan för all vänskap – och domaren. Hur går det här ihop

Vill man vara vän får man släppa önskan att vara den andres domare. Vänskapen kan bara leva i ett rum av frihet. Är man satt att vara chef är man utestängd från vissa nivåer av vänskapen i just den relationen. En smärtsam erfarenhet många fått erfara som gått från anställd till arbetsledare. Är du domare i idrott krävs opartiskhet som inte tar hänsyn till vänskap. Men hur blir det med Jesus? Vän och domare.

Jag längtar efter vänskap men under vissa tider av livet har jag också längtat efter domaren. Den som inte förstår den längtan saknar inlevelse med dem som krossats av orätten. Och de är många. En hel värld väntar på sin domare.

Vanligare än talet om vänskap i bibeln är orden om förbunden. Förbund är något annat än vänskap. Det är överenskommelser mellan parter. Kontrakt mellan ojämlika parter. Här finns det villkor och underskrifter. Företag och en underleverantör, chef och anställd. Skriver man kontrakt finns också tydliga konsekvenser vid ett brott mot överenskommelsen. Vänskapen är underordnad. Det fanns inte bara vänskap mellan Gud och Abraham ser jag i bibeln utan också förbund. Det första förbundet är märkligt för det innehåller bara löften och inga förpliktelser. Gud lovar generöst barn och makt för att inte tala om andras mark. Konsekvenserna av det senare märks fortfarande. Oj, nu vara jag nära att göra mig till domare över Gud.

Vi kristna lever i förbundets anda och i vänskapens anda. Vänskapen frågar inte efter mina kvaliteter men det gör förbundet. I den ena vågskålen väntar Faderns välsignelser, ett rike som väntat sedan tidens begynnelse. I den andra vågskålen finns förväntad praktiserad kärlek. Inte rätt lära – vilket är väl värt att notera i vår lärofixerade kultur, men faktisk omsorg. Kläder till nakna, vatten till törstiga. Rätt teologi verkar inte vara av intresse just här. Sambandet mellan lära och liv är mångtydigt. Jag har träffat ett antal människor som tänker fullständigt fel men vida överträffat min egen etiska praktik. Det är väldigt störande. Vågskålen vajar fram och tillbaka. Är det mitt liv som vägs? Getter och får.

Vi lever i den yttersta tiden. Domens dag har landat i Örebro En liten smak av undergångsstämning har smugit sig in i det svenska höstrusket. Kanske har du sett annonspelarnas budskap de senaste veckorna. 2012 heter filmen som hade premiär förra helgen. Lasse anknöt till den redan i förra veckans predikan. I filmen får man poppkornsmumsande se hur den värld vi känner når sitt slut. Aldrig förr har filmskaparna med hjälp av dataanimeringar lyckats åstadkomma så trovärdiga katastrofscener som i denna film. Bakgrunden är att solen börjar bete sig annorlunda och värmer upp jordens innandöme. Långsamt börjar kontinentalplattorna röra på sig och spricka upp. Hela städer och länder rasar samman. Domens dag har kommit eller åtminstone undergångens dag. Till skillnad från miljöprofeten Al Gores version har denna undergång inget att göra med mänsklighetens livsföring. Filmskaparna, som ständigt har ett finger uppe i luften för att fånga tidsandan, vet att alltför många tittare är trötta på att kritiseras för sin livsstil. I filmen 2012 är människan enbart ett offer när jorden går under. Lite undergång kan piffa upp men någon dom vill vi definitivt inte ha.

Men det är inte till denna film de längsta köerna har funnit under den gångna veckan utan till Örebromässans vaccinationsstationer. Tusentals människor har köat. Jag har aldrig tidigare i vår stad sett så långa köer som de i måndags. Smockan hängde i luften när någon försökte tränga sig före i kön. Allt för att undgå domens dag över våra barns kroppar. Inget är viktigare än svenskens hälsa berättar vissa värderingsundersökningar. Svininfluensan hotar tillsammans med allt fler resistenta bakteriestammar vårt viktigaste värde. Den yttersta tiden står och stampar i farstun.

Under veckan hörde jag även ett föredrag hållet av Kristna handelskammarens skapare. De kristna församlingsledarna i Örebro möttes till samtal om den ekonomiska krisen och vad vi som kristna ledare kan dra för slutsatser. Föredragshållaren som inledde träffen såg Guds finger i krisen och mer än antydde vilka som var de utlösande moraliska orsakerna. Flera av oss som lyssnade var tämligen skeptiska. Sambandet mellan Guds dom över jorden och miljökriser, epidemier och världens ekonomi är ibland alltför lätta att dra. Låt oss därför vara försiktiga att göra det.

Några saker vill filmen 2012 förmedla vid sidan om filmteknisk animering. Den stora etiska frågan som löper genom filmen är frågan om människan är värd att överleva som ras. Vi får i filmen möta människor som åsidosätter alla andra värden för att man själv och möjligen de egna barnen ska överleva genom att få

plats på en modern Aniara, en ny Noas ark. Den kände ateisten Richard Dawkins skrev för några år sedan boken "Den själviska genen" där han hävdar att kampen för det egna genetiska materialet är den starkaste kraften i skapelsen. Frågan är om han har rätt eller om vi är mer än våra själviska gener. Finns kärlek, finns barmhärtighet. Frågan hänger i luften. Självt behöver jag hålla blicken fäst vid Jesus för att inte förlora hoppet. Han dröjer för er skull, eftersom han inte vill att någon skall gå förlorad utan att alla skall få tid att omvända sig, sa bibelordet.

En dag kommer mänsklighetens relation med Gud att stivas vänskap. Men vi är inte där ännu. Inte heller jag. Rädslan för dom föder inte vänskap men Gud har i Jesu ord om domen bekänt färg. Sedan får jag välja om jag vill vara vän eller inte. På samma sätt som en pappa ena stunden kan vara kamrat med sitt barn och nästa stund med sträng blick får tala om att man skall dela med sig av sitt lördagsgodis och att det inte är ok att hämnas på grannpojken genom att smeta in deras dörrhandtag med tjära. Blicken blir hård och viker inte undan. Den pappa som bara är kamrat har abdikerat från sitt föräldraskap, den pappa som bara är uppfostrare har dömt sig själv till evig ensamhet.

Inget är som att ha en vän

*När alla andra namn en gång förbleknat står dock namnet Jesus kvar.
Dess purpurglans skall hela evigheten stråla lika underbart.
Namnet framför andra namn är Jesus, ej skönare på jorden fanns.
Ty intet annat namn kan giva frälsning, inget annat namn än hans. Ps. 47*

Björn Helgesson
Örebro 2009-11-21

Med reservation för spontana ändringar medan predikan hölls...